ISSN 2312-5993

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ:

теорія, історія, інноваційні технології

Науковий журнал
№ 10(54),2015

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології

Науковий журнал
Виходить десять разів на рік

Заснований у листопаді 2009 року
№ 10 (54), 2015

CEJSH

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

CiteFactor

Google Академія

Суми
СумДПУ імені А. С. Макаренка
2015

УДК 371

Засновник, редакція, видавець і виготовлювач
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Друкується згідно з рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол № 5 від 28.12.2015)

Редакційна колегія:

А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор (**головний редактор**) (Україна);
О. Є. Антонова – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Дж. Бішоп – професор Східно-Мічиганського університету (США);
К. Бялобжеська – доктор гуманітарних наук (Польща);
Б. В. Год – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. В. Єременко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Е. Кантович – професор, доктор хабілітований (Польща);
О. О. Коростельов – доктор педагогічних наук, професор (Росія);
Ц. Курковський – доктор гуманітарних наук (Польща);
О. В. Лобова – доктор педагогічних наук, професор(Україна);
О. В. Михайличенко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
В. І. Статівка – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
В. О. Цикін – доктор філософських наук, професор (Україна);
Н. Н. Чайченко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. С. Чашечникова – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
А. І. Кудренко – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
М. О. Лазарєв – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
О. М. Полякова – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);
М. А. Бойченко – кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар) (Україна);
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент (секретар-координатор) (Україна)

Затверджено як фаховий журнал з педагогічних наук
(наказ МОН України № 1021 від 07.10.2015)

Журнал індексується в IndexCopernicusMasterList, Cite Factor, Google Scholar та CEJSH

У журналі відображені результати актуальних досліджень з питань порівняльної педагогіки, теорії та історії освіти, а також із проблем організації освітнього процесу у вищій школі.

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.14:316.613

Ю. Г. Безвін
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена аналізу психологічних та педагогічних передумов формування соціокультурної компетентності, які визначаються соціокультурними контекстами сучасного світу. У статті показано, що підготовка майбутніх викладачів англійської мови потребує розвитку критичного мислення як складової соціокультурної компетентності. Акцентується увага на психологічних особливостях періоду ранньої дорослості як найбільш сенситивного для формування соціокультурної компетентності. Обґрунтована можливість формування навичок та вмінь критичного мислення у процесі підготовки майбутніх учителів у межах дисципліни «Практика усного та писемного англійського мовлення».

Ключові слова: соціокультурна компетентність, мислення, критичність, критичне мислення, віковий період.

Постановка проблеми. Радикальні економічні, політичні та культурні зрушення, що відбуваються в сучасному українському суспільстві відчутно дають взнаки в сучасній вищій освіті. Вона змушена адаптувати свої відповіді до тих умов, у яких реалізується її гуманістичне призначення. У таких складних соціокультурних контекстах першорядного значення набуває формування соціокультурної компетентності. Особливої актуальності цей феномен набуває в процесі підготовки майбутніх викладачів англійської мови. Саме їх професійною місією є підготовка громадян до здійснення міжнародних контактів, які неможливі без взаємопов'язаного вивчення мови і культури.

Аналіз актуальних досліджень. Серед праць, присвячених цій проблематиці, перш за все варто згадати дослідження Н. Ф. Бориско, Н. Д. Гальскової, Г. В. Рогової, Ф. М. Рабіновича, Т. Є. Сахарової, О. В. Хоменко та ін.

Особливого значення набули теоретичні розробки вчених-психологів Т. В. Ахутіної, Л. С. Виготського, І. О. Загашева, С. І. Заір-Бек, Ж. Піаже, Дж. Брунер, Д. Халперн, та ін., у яких досліджується процеси формування різних видів мислення, зокрема в психолінгвістиці.

Мета статті – розкрити та проаналізувати психолого-педагогічні передумови формування соціокультурної компетентності в майбутніх викладачів англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи проблему формування соціокультурної компетентності майбутніх викладачів англійської мови, слід зазначити, що вагому значущість має вибір соціокультурного матеріалу,

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – № 10 (54). – 388 с.

ISSN 2312-5993 Key title: Pedagogični nauki: teoriâ, istoriâ, innovacijni technologiï Abbreviated key title: Pedagog. nauki: teor. istor. innov. tehnol.

Комп'ютерне складання та верстання: І. А. Чистякова

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації
КВ № 15795 – 4267Р від 27.10.2009 р.

Підписано до друку 28.12.2015.
Формат 60x84/16. Гарн. Calibri. Папір офсет. Друк ризогр.
Ум. друк. арк. 20,89. Тираж 300 пр. Вид. № .

Журнал надруковано на обладнанні
СумДПУ імені А. С. Макаренка
Адреса редакції, видавця та виготовлювача:
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002,
СумДПУ імені А. С. Макаренка

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи
серія ДК № 231 від 02.11.2000

1) the development of education in accordance with the laws of the market economy is seen as the realization of a new national imperative of investing in the future of national economic prosperity;

2) awareness of the impossibility significant increase in government spending on social services and the simultaneous desire to comply with the ideas of social equality led to the implementation of the principle of "selective universalism";

3) implementation of the principle of competition between schools in the state education sector; implementation of market mechanisms to improve the quality, efficiency and effectiveness of education;

4) competition is a response to the new strength and means to achieve balance.

To improve the national system of secondary education in our country it is appropriate and necessary to study positive reforms of secondary education in the UK.

Key words: *reforms of secondary education, structural reforms, National Curriculum, institutional differentiation, centralized and decentralized education, management mechanisms.*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Безсін Ю. Г. Психолого-педагогічні передумови формування соціокультурної компетентності в майбутніх викладачів англійської мови 3
Білик В. Г. Про педагогічний моніторинг рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі 10
Бойченко М. А. Інноваційна модель управління талантами у вищому навчальному закладі 17
Гончаренко В. І., Гончаренко О. М. Побудова інтелектуальної системи оцінювання знань 23
Грицай Н. Б. Практико-орієнтовані технології методичної підготовки майбутніх учителів біології 33
Дерека Т. Г. Особливості формування акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання в процесі науково-дослідної роботи 40
Довгий О. В. До питання формування правової культури курсантів льотних навчальних закладів 48
Дубініна О. В. Педагогічні умови навчання майбутніх робітників у центрах професійно-технічної освіти 56
Єфремова Г. Л. Соціально-педагогічний супровід як провідна умова розвитку професійної адаптивності соціальних педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти 65
Жданова-Неділько О. Г. Дослідження динаміки навчальної взаємодії викладача та студента у процесі вивчення педагогічних дисциплін 74
Жихорська О. В. Реалізація моделі формування професійної компетентності навчально-допоміжного персоналу вищого навчального закладу в умовах інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти 85
Кабусь Н. Д. Компетентнісно-креативний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери 95
Карапузова И. В. Сучасні напрями патріотичного виховання молоді в контексті фахової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури 103
Коробова Ю. В. Процесуальний аспект змісту навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови 111
Костащук О. І. педагогічні умови формування прогностичної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти 120
Мирончук Н. М. Цілі професійної діяльності в системі життєво важливих перспектив студентів магістратури 126
Нікула Н. В. Модель формування професійної готовності вчителя математики до використання засобів комп'ютерної візуалізації математичних знань 132
Петренко М. Б. Формування концертмейстерських інтерпретаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва з позицій герменевтичного підходу 139
Плачинда Т. С. Фізичне виховання як складова професійної підготовки авіафахівців 147

Прус Н. О. Позитивний імідж викладача іноземної мови – запорука професійного успіху 155
Раєвська І. М. Обґрунтування педагогічних умов розвитку дослідницьких умінь учителів початкової школи в системі післядипломної педагогічної освіти 162
Ребрина А. А., Ребрина А. А. Лікувальна фізична культура як засіб профілактики захворювань в процесі виховання професійно-прикладної фізичної культури 172
Фенцик О. М. Формування літературознавчої компетентності майбутніх учителів початкової школи: шляхи реалізації 178
Хорошуха М. Ф. Про ефективність упровадження моделі формування предметної компетентності з основ теорії здоров'я у студентів вищих училищ фізичної культури 188
Шумілова І. Ф. Критерії, показники та рівні сформованості загальнокультурної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей 195
Яблоков С. В. Організація роботи з формування загальнокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами інноваційних технологій 203
Яремака Н. С. Акмеологічне середовище баз практик у професійній підготовці майбутніх менеджерів індустрії дозвілля 214

РОЗДІЛ II. ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ ОСВІТИ ТА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Антипін Є. Б. Наступність у вихованні й навчанні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в історико-педагогічному контексті кінця XIX – початку XX століття 223
Клімчук В. А. Проблематика соціального виховання дітей в епоху суспільних трансформацій у педагогічній спадщині С. Т. Шацького 231
Стремецька В. О. Тюремна та пост пенітенціарна благодійність жінок у XIX – на початку XX ст. 240
Хемій М. В. Дидактичні особливості змісту трудового навчання з обслуговуючих видів праці в Україні (друга половина XX століття) 249

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Борхович С. М. Категорія «цінності» в контексті сучасного наукового знання ... 257
Бурсова С. С. Діагностика рівнів адаптації дітей до дошкільного навчального закладу 263
Коваленко Н. В. Змістові лінії системи педагогічних практик 270
Михайличенко О. В. Наукові дослідження за спеціальністю «Фізична культура і спорт»: сучасність та перспективи 280
Оранюк Б. Ю. Педагогічна модель процесу формування інформаційної культури учнів у мережевому спілкуванні 288
Розуменко А. О. Використання засобів знаково-символьної наочності у процесі формування алгоритмічної культури учнів 5–6 класів 298
Федорова М. А. Ретроспективний аналіз проблеми виховання моральних цінностей особистості 306

Цуркан Т. Г., Красій Н. Б. Шлях до успіху особистості – через проблемне навчання 313
Цуркан Т. Г., Максимчук А. Ю. Вплив сім'ї на виховання культури поведінки дитини 319
Шмалей С. В., Щербина Т. І. Реалізація інтегративного підходу в сучасній екологічній освіті старшокласників 325
Юрченко О. М. Зміст і структура моделі готовності вчителів початкових класів до впровадження технологій самозбереження в системі професійної діяльності 331

РОЗДІЛ IV. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Гуріна В. О. Витоки становлення й розвитку ідеї мистецької освіти жінок у зарубіжній педагогічній думці 338
Конограй В. В. Системи оцінки якості вищої освіти в країнах Балтії: порівняльний аналіз 345
Лущик Ю. М. Започаткування вищої аграрної освіти у Великій Британії 355
Ткаченко І. О. Сучасний стан хореографічної освіти в Німеччині 363
Шаповалова О. В. Етапи реформування середньої освіти Великої Британії (середина XX ст. – початок XXI ст.) 370

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – № 10 (54). – 388 с.

ISSN 2312-5993 Key title: Pedagogični nauki: teoriâ, istoriâ, innovacijni technologiï Abbreviated key title: Pedagog. nauki: teor. istor. innov. tehnol.

Комп'ютерне складання та верстання: І. А. Чистякова

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації
КВ № 15795 – 4267Р від 27.10.2009 р.

Підписано до друку 28.12.2015.
Формат 60x84/16. Гарн. Calibri. Папір офсет. Друк ризогр.
Ум. друк. арк. 20,89. Тираж 300 пр. Вид. № .

Журнал надруковано на обладнанні
СумДПУ імені А. С. Макаренка
Адреса редакції, видавця та виготовлювача:
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002,
СумДПУ імені А. С. Макаренка

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи
серія ДК № 231 від 02.11.2000

Ключевые слова: *социокультурная компетентность, мышление, критичность, критическое мышление, возрастной период.*

SUMMARY

Bezvin Yu. Psychological and pedagogical prerequisites of forming sociocultural competence in future teachers of English.

The article tackles the analysis of psychological and pedagogical prerequisites of forming the socio-cultural competence, which are defined by socio-cultural contexts of the modern world.

Based on the background of theoretical and empirical research, it is found out that the age period of studying for a Master's degree is beneficial for forming the socio-cultural skills in critical reading of on-line news articles as a source of socio-cultural knowledge. The article highlights that this period is the most favorable for forming the learners' critical thinking skills for them to be able to assess the socio-cultural phenomenon or event, which is being studied by the future University teachers of English.

It has been shown that critical thinking is neither about negative opinion nor about criticism, but it has to do with a sorted out approach with the purpose to make a well-grounded judgment and a decision as for the objectivity or bias of the socio-cultural information that is presented in the on-line news articles.

It has been stated and proved that the process of the professional education of the future University teachers of English provides opportunities to interpret the ideas, expressed in on-line news articles, correctly, avoiding prejudice or bias. It helps to build up one's own well-grounded opinion as for this or that socio-cultural phenomenon, even despite the respected ideas of others.

The age period of studying for a Master's degree is ideal for forming the socio-cultural competence. However, one shouldn't consider the development of critical thinking as the only one, which is beneficial. It is viewed that a separate «Critical Thinking» discipline in the education system of our country is not a panacea: it is important to enable the future University teachers of English to use the critical thinking skills in particular subject-related activity in the frames of specific University disciplines. It is stated that forming critical reading skills is possible in the process of forming the socio-cultural competence in the discipline of English Practice Course.

Key words: *socio-cultural competence, thinking, criticality, critical thinking, age period.*

УДК 378.13

В. Г. Білик
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ПРО ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ РІВНІВ СФОРМОВАНОСТІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯФОРМУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Автором характеризуються критерії, рівні та показники сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі. У статті вказується, що результати констатувального етапу педагогічного експерименту, проведеного автором, стали основою для виявлення та теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі, до яких віднесено: конкретизацію змісту професійної підготовки майбутніх учителів з урахуванням специфіки здоров'яформувальної діяльності в початковій школі; застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії

викладача і студентів; розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів початкової школи у процесі проведення науково-дослідної роботи і практик.

Ключові слова: *критерії, показники, рівні, педагогічні умови, майбутні вчителі, здоров'яформувальна діяльність, початкова школа.*

Постановка проблеми. В умовах реалізації реформи в галузі вищої педагогічної освіти в Україні особливо гостро постає проблема підвищення ефективності професійної підготовки педагогічних кадрів. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до професійно-педагогічної діяльності є складною, багатокомпонентною педагогічною системою, одним з аспектів якої є формування їх готовності до здоров'яформувальної діяльності з молодшими школярами.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи у вищих навчальних закладах ґрунтовно досліджували вітчизняні вчені, зокрема, В. І. Бондар, І. В. Бужина, Л. Є. Гусак, П. М. Гусак, С. А. Зайцева, Л. В. Коваль, О. А. Комар, С. А. Литвиненко, С. М. Мартиненко, О. В. Матвієнко, І. І. Осадченко, І. О. Пальшкова, Л. Є. Пєтухова, О. Я. Савченко, Л. Л. Хоружа, С. І. Якименко та ін.

Деякі питання, пов'язані з особливостями підготовки майбутніх учителів початкової школи, вивчали вітчизняні науковці К. Б. Авраменко, С. О. Бурчак, С. П. Власенко, Л. В. Волик, С. М. Дубяга, Л. В. Зімакова, В. І. Імбер, Н. В. Казакова, А. М. Крамаренко, І. А. Малишевська, О. С. Маляренко, В. В. Матіяш, Л. О. Мацук, Т. П. Москвіна, О. В. Омельченко, С. М. Паршук, Л. О. Петриченко, О. М. Побірченко, М. Ю. Прокоф'єва, О. В. Романенко, Л. С. Сидоренко, С. І. Синенко, З. М. Сирота, Л. П. Ткаченко, Н. М. Ткаченко, Л. С. Філатова, Ю. Д. Шаповал, І. В. Щербак та ін.

Мета статті – розкрити сутність критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі, вказує Л. В. Козак, питання про критерії, які використовуються в педагогічному експерименті, залишається до кінця невирішеним і дискусійним [3, 76]. Поділяємо думку вченої про те, що «неоднозначними є й підходи до розуміння критеріїв» [3, 76].

Аналіз довідкової літератури показав, що поняття «критерій» тлумачиться по-різному. Так, у «Словнику-довіднику з культури української мови» під критерієм (від грец. kriterion) розуміють «мірило для визначення, оцінки предмета, явища; ознаку, що є основою класифікації» [7, 105]. У «Філософському словнику» поняття «критерій» визначається (від грец. kriterion – засіб, судження, мірило) як «ознака, на основі якої здійснюється оцінка, визначення чи класифікація чогось; мірило оцінки» [8, 316].

В «Енциклопедії освіти» критеріями й показниками якості навчальної діяльності називають сукупність ознак, на основі яких складається оцінка

умов, процесу й результату навчальної діяльності, що відповідають поставленим цілям [2, 434].

У педагогічній літературі критерій визначається як оцінка властивості, її якість, тобто ступінь її прояву, функціонування, наявності та вираженості. Критерій визначає відмінності, які має одна властивість від іншої. В. С. Курило розглядає поняття «критерій» як об'єктивну ознаку, за допомогою якої здійснюється порівняльна оцінка досліджуваного явища, ступеня розвитку його в різних обстежених осіб або сукупність таких якостей явища, що відображають його суттєві характеристики і саме тому підлягають оцінці [4, 35].

О. В. Барабанщиков і Н. І. Дерюгін дають щонайменше чотири визначення: а) критерій – це показник, об'єктивний вияв чого-небудь; б) критерій – це психологічна установка діагноста; в) критерій – це мірило, тобто правило, яким треба користуватися під час діагностування; г) критерій – це питання опитувальника, анкети, тесту тощо [1, 23]. Ю. Самойленко пропонує виходити з того, що «критерій виражає найбільш загальну сутнісну характеристику педагогічного явища, на основі якої здійснюється порівняння та оцінка цього явища, а рівень – ступінь розвитку досліджуваного явища» [6, 201].

Для будь-якого критерію характерна наявність показників, які відображають найбільш важливі стійкі властивості об'єкта, що забезпечують його існування. Ю. Самойленко вказує, що «показники – це якісні або кількісні характеристики сформованості кожного явища, властивості, ознаки досліджуваного об'єкта, тобто міра сформованості того або іншого критерію» [6, 201]. С. М. Решетник указує, що «головними характеристиками «показника» є конкретність, що дозволяє розглядати його як більш частковий стосовно критерію, і діагностичність, що дозволяє йому бути доступним для спостереження й обліку» [5, 218]. На думку вченого, «показникам відводиться важлива роль у діагностуванні, а саме, завдяки їм ми маємо можливість судити про розвиток явища, що вивчається» [5, 218].

Розкриємо сутність критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі.

До показників мотиваційного критерію зараховуємо:

- позитивну мотивацію до здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі;
- бажання та спрямованість працювати в педагогічній сфері;
- переконаність у важливості обраної професії вчителя початкової школи;
- потребу застосувати свої знання та вміння у здоров'яформувальній діяльності з молодшими школярами.

До показників когнітивного критерію зараховуємо:

- системність, глибина та міцність знань з анатомії й фізіології дітей з основами генетики, основ валеології, безпеки життєдіяльності та методики навчання основам здоров'я;
- якість професійної термінології.

До показників процесуального критерію зараховуємо:

- рівень професійно орієнтованих умінь та навичок щодо організації здоров'яформувальної діяльності в початковій школі.

До показників особистісного критерію зараховуємо:

- рівень комунікативних здібностей;
- рівень емпатії;
- рівень прагнення до саморозвитку майбутніх учителів початкової школи.

Низький рівень сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі характеризується відсутністю позитивної мотивації до здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі, переконаності у важливості обраної професії вчителя початкової школи та потреби застосувати свої знання та вміння у здоров'яформувальній діяльності з молодшими школярами. Студенти мають несистемні, неглибокі й поверхневі знання з анатомії й фізіології дітей з основами генетики, основ валеології, безпеки життєдіяльності, методики навчання основам здоров'я, у них майже не виражені бажання та спрямованість працювати в педагогічній сфері, вони рідко цікавляться досвідом використання цих знань для глибшого оволодіння педагогічною спеціальністю. Вони далеко не завжди можуть скласти об'єктивне уявлення про організацію здоров'яформувальної діяльності в початковій школі. Студенти розуміють те, що перед ними в майбутньому постануть завдання здійснення здоров'яформувальної діяльності, проте вони мають нечіткі уявлення про особливості цієї діяльності та займають пасивну позицію в оволодінні професійною термінологією. Студенти недостатньо відповідально ставляться до розвитку їх комунікативних здібностей та емпатії. У них відсутнє прагнення до саморозвитку.

Середній рівень сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі характеризується наявністю позитивної мотивації до здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі, але не завжди проявляється переконаність у важливості обраної професії вчителя початкової школи. У студентів в основному сформовані знання з анатомії і фізіології дітей з основами генетики, основ валеології, безпеки життєдіяльності, методики навчання основам здоров'я, проте бажання та спрямованість працювати в педагогічній сфері й потреба застосувати свої знання та вміння у здоров'яформувальній діяльності з молодшими школярами проявляються

не часто. Студенти володіють професійною термінологією. Значущість здоров'яформувальної діяльності в педагогічній сфері ще не має глибокого особистісного сенсу, студенти потребують постійного контролю з боку викладача. У них в основному сформовані професійно орієнтовані вміння та навички щодо організації здоров'яформувальної діяльності в початковій школі. У студентів виражені комунікативні здібності та емпатія. Спостерігається їх прагнення до саморозвитку.

Високий рівень сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі характеризується ярко вираженою позитивною мотивацією до здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі, власним бажанням і стійкою спрямованістю працювати в педагогічній сфері, адекватним усвідомленням потреби застосувати свої знання та вміння у здоров'яформувальній діяльності з молодшими школярами. Для студентів властиве активне застосування системних, глибоких і міцних знань з анатомії і фізіології дітей з основами генетики, основ валеології, безпеки життєдіяльності, методики навчання основам здоров'я та професійної термінології. Студенти займають активну професійну позицію, прагнуть до ґрунтовного оволодіння майбутньою професією, пов'язаною зі здоров'яформувальною діяльністю в початковій школі. Відбувається активна, логічна, послідовна та систематична реалізація студентами на професійному рівні вмінь і навичок щодо організації здоров'яформувальної діяльності в початковій школі. У студентів яскраво виражені комунікативні здібності, емпатія та прагнення до саморозвитку.

З метою встановлення сучасного стану сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі було проведено анкетування 500 студентів 3–4 курсів, які отримують вищу педагогічну освіту з галузі знань 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки 6.010102 Початкова освіта в таких вищих навчальних закладах України, як Бердянський державний педагогічний університет, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка та Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія.

Опитування виявило, що 55,74 % респондентів цікавляться літературою, яка пов'язана зі здійсненням здоров'яформувальної діяльності в початковій школі; 63,41 % студентів різною мірою володіють знаннями з питань здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі; на жаль, тільки 12 % опитаних студентів готові повністю до самостійного і творчого проведення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі; лише 14,99 % респондентів володіють повністю методиками визначення фізичного здоров'я учнів початкової школи; такий

самий низький показник 13,71 % опитаних студентів володіють повністю знаннями про фізіологічні резерви організму дітей молодшого шкільного віку; 46,2 % опитаних студентів цікавляться частково питаннями безпеки життєдіяльності молодших школярів.

Виявилося, що основними чинниками, які заважають респондентам глибоко пізнати проблеми здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі, є обмаль вільного часу (вважають 38,54 % респондентів), відсутність необхідної літератури (вважають 18,25 % респондентів), відсутність потреби глибоко пізнати проблеми здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі (вважають 16,01 % респондентів). Ці дані опитування студентів вказали на особливу актуальність для професорсько-викладацького складу проблеми формування мотивації майбутніх учителів початкової школи щодо здійснення здоров'яформувальної діяльності з молодшими школярами.

Майже така сама ситуація виникла й із відповідями студентів на запитання щодо того, чи знайомі вони з проблемами, пов'язаними зі збереженням і зміцненням здоров'я молодших школярів. Повністю знайомих з цією проблематикою виявилось 22,69 % респондентів, частково знайомих 55,13 % респондентів. На жаль, відповіді на це запитання свідчать, що 15,92 % респондентів не знайомі взагалі з проблемами, пов'язаними зі збереженням і зміцненням здоров'я молодших школярів (рис. 1).

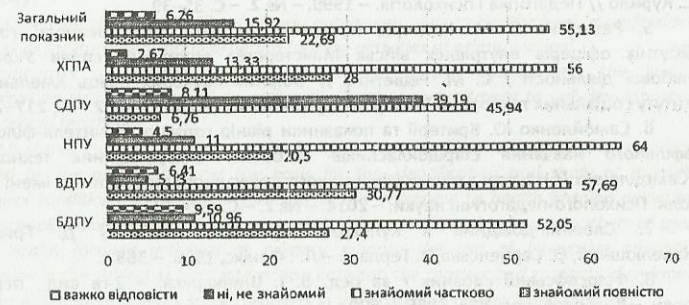

Рис. 1. Результати анкетування студентів щодо їх ознайомлення з проблемами, пов'язаними зі збереженням і зміцненням здоров'я молодших школярів, (%)

Аналіз результатів опитування студентів на це запитання анкети підтвердив гостру необхідність формувати у вищих навчальних закладах їх готовність до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі.

Позитивним з опитування студентів, на нашу думку, є те, що 12,02 % респондентів готові повністю до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі та 48,84 % респондентів готові до такої діяльності, але

частково. Отже, 60,86 % опитаних студентів тією чи іншою мірою підготовлені до здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі.

Опитування виявило, що повністю володіють знаннями з питань здійснення здоров'яформувальної діяльності в початковій школі лише 8,96 % респондентів, володіють частково цими знаннями більша частина опитуваних, а саме 54,45 % респондентів, але, на жаль, не володіють взагалі цими знаннями 21,44 % респондентів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Розкрито сутність критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у впровадженні в навчально-виховний процес вищих навчальних закладів виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до здоров'яформувальної діяльності в початковій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабанщиков А. В. Военно-педагогическая диагностика / А. В. Барабанщиков, Н. И. Дерюгин. – М. : Изд-во ВУ, 1995. – 108 с.

2. Енциклопедія освіти / ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер , 2008. – 1040 с.

3. Козак Л. В. Критерії готовності майбутніх викладачі дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності / Л. В. Козак // Педагогічний процес: теорія і практика : збірник наук. праць. – 2013. – Вип. 3. – С. 76–88.

4. Курило В. С. Моделювання системи критеріїв оцінки розвитку освіти в регіоні / В. С. Курило // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 2. – С. 35–39.

5. Решетник С. М. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України до службової діяльності / С. М. Решетник // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2013. – № 2. – С. 217–223.

6. Самойленко Ю. Критерії та показники рівнів готовності вчителя-філолога до профільного навчання старшокласників засобами інформаційних технологій / Ю. Самойленко // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2014. – № 2. – С. 199–203.

7. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак]. – Л. : Фенікс, 1996. – 368 с.

8. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.

РЕЗЮМЕ

Билык В. Г. О педагогическом мониторинге уровней сформированности готовности будущих учителей к здоровьеформирующей деятельности в начальной школе.

Автором характеризуются критерии, уровни и показатели сформированности готовности будущих учителей к здоровьеформирующей деятельности в начальной школе. В статье указывается, что результаты констатирующего этапа педагогического эксперимента, проведеного автором, стали основой для выявления и теоретического обоснования педагогических условий формирования готовности будущих учителей к здоровьеформирующей деятельности в начальной школе, к которым отнесены: конкретизация содержания профессиональной подготовки будущих учителей с учетом специфики здоровьеформирующей деятельности в начальной школе; применение

инновационных педагогических технологий в процессе субъект-субъектного взаимодействия преподавателя и студентов; развитие творческого потенциала будущих учителей начальной школы в процессе проведения научно-исследовательской работы и практик.

***Ключевые слова:** критерии, показатели, уровни, педагогические условия, будущие учителя, здоровьеформирующая деятельность, начальная школа.*

SUMMARY

Bilyk V. G. About pedagogical monitoring of the level of future primary school teachers' readiness to health forming activity.

The author specifies that during the process of reform realization in the sphere of higher pedagogical education in Ukraine there appeared a challenge connected with a necessity to increase the efficiency of future primary school teachers' professional preparation, their ability to take care of a child, pay attention to him and assist to development of his personality.

The author characterized criteria levels and indicators of formation of future teachers' readiness to health forming activities at primary school.

As indicators of motivational criteria the author considers: positive motivation to implementation of health forming activities at primary schools; desire and focus to work in educational sphere; belief in the importance of the chosen profession as a primary school teacher; the need to apply their knowledge and skills in health forming activity with younger students.

The author classifies as a cognitive performance criterion: consistency, strength and depth of knowledge of children's anatomy and physiology with the basics of genetics, bases of valeology, life safety and methods of teaching the basics of health; quality professional terminology.

As the indicators of procedural criteria author considers to be: the level of professionally oriented skills for the organization of health forming activities at primary school.

Indicators of personal criteria, according to the author are: the level of communication skills; the level of empathy; the level of commitment to self-development of primary school teachers.

It is stated in the article that the results of constanting phase of pedagogical experiment, conducted by the author, become the basis for the identification and study of theoretical pedagogical conditions of formation future teachers' readiness to health forming activities at primary school, which include: specification of the content of training future teachers of specific care to health forming activities at primary schools; the use of innovative educational technologies in the subject-subject interaction between the teacher and students; development of creative potential of primary school teachers in the process of research and practices.

***Key words:** criteria, indicators, levels, pedagogical conditions, future teachers, health forming activity, primary school.*

УДК 37.014

М. А. Бойченко
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ТАЛАНТАМИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті на основі вивчення прогресивного зарубіжного досвіду розроблено інноваційну модель управління талантами у вищому навчальному закладі, що